

บทที่ 5

สรุปผลการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้คณาจารย์ได้สร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการถ่ายทอดความคิดเห็นและการนักศึกษา แล้วนำไปทดลองกับนักศึกษาโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวนเมือง จังหวัด มหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง 20 คน จากผลการทดลองสรุปได้ดังนี้

5.1 ประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการถ่ายทอดความคิดเห็นและการนักศึกษา

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการถ่ายทอดความคิดเห็นและการนักศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นควรมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งจากผลการทดลองครั้งนี้พบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการถ่ายทอดความคิดเห็นและการนักศึกษา มีค่าเท่ากับ $82.96 / 83.00$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หมายความว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการถ่ายทอดความคิดเห็นและการนักศึกษาทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เฉลี่ยร้อยละ 82.96 และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนหลังการเรียนด้วย บทเรียนคอมพิวเตอร์เฉลี่ยร้อยละ 83.00 แสดงว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการถ่ายทอดความคิดเห็นและการนักศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญชู ใจชื่อสกุล (2537:82) ไพบูล แก้วไชย (2539:48) ประศิริภาน พิษิฐา (2541:94) และ เม่นศักดิ์ แสนศิริทวีสุข (2541:98-99) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก อินทร์ บุญชู (2541:94) และ เม่นศักดิ์ แสนศิริทวีสุข (2541:98-99) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการถ่ายทอดความคิดเห็นและการนักศึกษาที่สร้างขึ้น เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองอย่างสะดวก รวดเร็วตามความสามารถและผู้เรียนที่ไม่เคยเรียนมาก่อนทำให้รู้สึกสนุก ตื่นเต้นเกิดแรงกระตือร ใจในการเรียน เมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาส่วนใด ก็สามารถข้อสงสัยไปพบท่านศึกษาเพิ่มเติมในเนื้อหาส่วนนั้นได้ นอกจากนี้การทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน ทำให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าทางการเรียนของตนเองทันที เป็นการเสริมแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิด ความเข้าใจ และการรู้จักแก้ปัญหาด้วยตัวเอง

2. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการถ่ายทอดความคิดเห็นและการนักศึกษา ได้ทำตามลำดับขั้นตอนทางวิชาการ (ศิริชัย สงวนแก้ว. 2534: 174-176, ช่วงใจดี พันธุ์เวช และคณะ. 2535: 84 แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การออกแบบ 2) การสร้างหรือ

พัฒนา 3) การประยุกต์ใช้ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์เนื้อหา ศึกษาความเป็นไปได้ กำหนดชุดประสงค์ ลำดับขั้นตอนในการทำงาน การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ การทดสอบบทเรียน คอมพิวเตอร์ การปรับปรุงแก้ไข การทดลองในห้องเรียนและการประเมินผล ซึ่งเป็นการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์อย่างมีขั้นตอน และเป็นระบบ

3. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการถามและ การบอกรทิศทาง ที่สร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ ผู้ควบคุมการศึกษาเด่นครัว โดยผ่านการประเมินตรวจสอบคุณภาพ และความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลองรายบุคคลโดยผู้เรียน 3 คน ใช้เกณฑ์ระดับผลการเรียนระดับสูง ปานกลาง ต่ำ ทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการนำเสนอบทเรียนคอมพิวเตอร์ไปทดลองใช้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการถามและการบอกรทิศทาง ให้สมบูรณ์และเหมาะสมที่จะนำไปใช้ทดลองมากยิ่งขึ้น

4. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการถามและ การบอกรทิศทาง ช่วยเสริมความรู้ความเข้าใจ อิกหั้งซึมีตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพนิ่งภาพเคลื่อนไหว สีสัน ดนตรีและเสียงประกอบ ทำให้ผู้เรียนสนุกไปกับบทเรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่าย (กิตานันท์ มนิลทอง. 2536 : 187) และผู้เรียนจะเรียนไปตามความสามารถของตนเองโดยไม่รึ่งหรือรู้ผู้อื่น ซึ่งจะได้รับการตอบสนอง และประสบการณ์แห่งความสำเร็จเป็นการเสริมแรง (ประเทศไทย ศศรปรีดา. 2528 : 238 ; อ้างอิงมาจาก Skinner. 1965 : 99) ให้สนุกไปกับบทเรียน (นิพนธ์ ศุขปรีดี. 2528 : 11) สองคลื่องกับทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของชอร์น ไดค์ (Thorndike) ที่ว่าการเรียนการสอนนั้น จะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายและจะต้องจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยย่อยๆ ให้ผู้เรียนเรียนทีละหน่วย การสร้างแรงจูงใจนั้นว่ามีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจเมื่อได้รับรางวัลหรือ สิ่งที่ต้องการซึ่งแรงวัลหรือความสำเร็จเป็นสิ่งเสริมแรงที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น (ประเทศไทย ศศรปรีดา. 2528 : 220) จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มีผลลัพธ์ที่ทางการเรียนสูงขึ้นหมายความว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ดีขึ้น นั่นเอง

จากหลักการที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าตลอดกิจกรรมการเรียนผู้เรียนเป็นผู้เดือดและกำหนดเองว่าจะเรียนอะไรก่อนสองคลื่องกับแนวคิดของ บรูเนอร์ (Bruner) ที่การเรียนรู้ที่ได้ผลดีที่สุดคือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ถูกพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หลักการดังกล่าวผู้เรียนจะได้พัฒนาความคิด ก่อให้เกิดความพอใจในการเรียนช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในที่สุด และโปรแกรมจะจัดให้กับคอมพิวเตอร์ควบคุมลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ของผู้เรียน บันทึกผลของผู้เรียน แจ้งผลของการเรียนให้ทราบทันทีจึงเปรียบได้ว่าเรื่องคอมพิวเตอร์ เป็นได้ทั้งตำรา ครุภัณฑ์แบบฝึกหัด ผู้จัดบันทึกการทำงานของนักเรียนพร้อมกัน สามารถปรับการ

สอนให้เข้ากับระดับสติปัญญาของผู้เรียน หากไม่เข้าใจสามารถถอดคำนวณใหม่หรือถามกลับไปกลับมา หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งค่อนข้างกัน เป็นตัวกระตุ้นให้ได้ก้าวหน้าต่อไป (ไชยศ เรืองสุวรรณ และเริงลักษณ์ โรจนพัทธ์.2519:70-71)

5.2 ประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการตามและการบอกทิศทาง

ค่าดัชนีประสิทธิผล(E.I.)ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการตามและการบอกทิศทาง มีค่าเท่ากับ 0.7312 กิตเป็นร้อยละ 73.12 แสดงว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการตามและการบอกทิศทาง ทำให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการตามและการบอกทิศทาง เพิ่มขึ้นร้อยละ 73.12

5.3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการตามและการบอกทิศทางก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของนักศึกษาโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการตามและการบอกทิศทาง ก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของนักศึกษาโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อ.นร. สุขจำรัส (2533 : 58) ศึกษาผลของการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนต่อผลสัมฤทธิ์วิชาชีววิทยา เปรียบเทียบกับวิชีสอนปกติ ปรากฏว่าการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่า วิชาระบบทั่วไป จากรายงานวิจัยของ Summerville (1985 : 603-A) พบว่า นักเรียนที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ที่เรียนจากคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีคะแนนเพิ่มขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนกับคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ทำให้มีจดหมายต่อวิชาเรียนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่เรียนจากคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ไม่ได้เรียนจากคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอย่างนี้ นัยสำคัญทางสถิติ

**5.4 การศึกษาเขตติของนักศึกษาโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1
ปีการศึกษา 2550 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
ที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการถ่ายและการบอก
ทิศทาง**

นักศึกษาโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง 20 คน มีเขตติ
ที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการถ่ายและการบอก
ทิศทาง ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) แสดงว่าผู้เรียนชอบ พอดี สนุกตื่นเต้น เร้าใจ ใช้เวลาในการ
เรียนน้อยกว่าการเรียนปกติ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชา
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการถ่ายและการบอกทิศทางสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิ่มนาล
บุญยะดิเรก(2539:51)และอินทิรา ชูศรีทอง (2541:100) สมบูรณ์ บูรคิริรักษ์ (2539:169-192) ที่เป็น
เห็นนี้เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นสิ่งใหม่ ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่เคยเรียน เมื่อได้มีส่วน
ร่วมในการเรียนการสอนทุกขั้นตอน ได้กำหนดกิจกรรมด้วยตนเอง เรียนตามความสามารถด้วย
ตนเอง ไม่ต้องเร่งหรือรอผู้อื่น ไม่ต้องรู้สึกอายเมื่อตอบคำถามผิด ได้รู้เป้าหมายของการเรียนการสอน
ก่อนลงมือเรียนจริง และแนวคิดของ สก็อตต์ (Scott .1970:124) ที่ว่าเพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งของ
ภายในเป้าหมายของงานต้องมีลักษณะดังนี้ (1) ผู้ทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย (2) มีผลลัพธ์มาให้ผู้
ทำงานทราบโดยตรง (3) งานนั้นต้องเป็นสิ่งที่ฟังประณญา (4) งานนั้นมีลักษณะท้าทาย (5) งานนั้น
สามารถทำให้สำเร็จได้เมื่อผู้เรียนเคยศึกษาด้วยวิธีอื่นก่อนมาศึกษาด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ซึ่งจะเห็น
ข้อแตกต่างระหว่างบทเรียนคอมพิวเตอร์ จึงมีผลให้ความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วย
มาก

จากเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนด้วยบทเรียน
คอมพิวเตอร์ และจากการที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเองทำให้ผู้เรียน
เกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปี้ยมศักดิ์ แสนศรีทวีสุข (2541:99) ได้เรียนรู้
การแก้ปัญหาด้วยตนเองและทำให้สนุกสนานกับการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อินทิรา
ชูศรีทอง (2541:100) ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์นั้นจะสามารถตอบสนองผู้เรียน
ได้ทันทีเป็นการช่วยเสริมแรงแก่ผู้เรียน ซึ่งบทเรียนจะมีตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว
และเสียงประกอบ ทำให้ผู้เรียนสนุกไปกับการเรียน มีความกระตือรือร้น และมุ่งมั่นที่จะเรียน ซึ่ง
สมควรที่จะมีการส่งเสริม สนับสนุนในการสร้างบทเรียน คอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน
 เพราะสื่อประเภทนี้ในยุคสารสนเทศ หรือข้อมูลข่าวสารนี้ มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนอย่างไม่อาจ
ปฏิเสธได้

5.5 ข้อเสนอแนะ

จากประสบการณ์การนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการถามและการนักทิศทาง ไปใช้จริงของผู้วิจัย พบว่าก่อนการนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่องการถามและการนักทิศทาง ไปใช้จริงผู้สอนและผู้เรียน ควรจะมีการเตรียมความพร้อมในหลายๆ ด้านเพื่อช่วยให้การเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและการใช้บทเรียนอย่างคุ้มค่าที่สุด

5.5.1 อาจารย์ผู้สอน

1. อาจารย์ผู้สอนควรเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียนให้มีความแม่นยำ และทำความเข้าใจในบทเรียนให้พร้อมมากที่สุด เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
2. อาจารย์ผู้สอนควรเตรียมความพร้อมในเรื่องของอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เช่น ห้องเรียน จำนวนผู้เรียน เครื่องคอมพิวเตอร์ควรปรับ หน้าจอให้มีขนาดเหมาะสมกับค่าการแสดงผลของคอมพิวเตอร์ที่จะใช้สอน
3. อาจารย์ผู้สอนควรแนะนำผู้เรียนในเรื่องของการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน
4. อาจารย์ผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยการ ได้ฝึกปฏิบัติจริงจากการแสดงบทบาทสมมติ (Role play)
5. อาจารย์ผู้สอนทบทวนความจำของผู้เรียนจากคำศัพท์ที่เรียนในบทเรียน โดยใช้เกม เป็นสื่อประกอบ
6. อาจารย์ผู้สอนไม่ควรตั้งเกณฑ์ที่สูงเกินไปแต่ควรเน้นที่ความเข้าใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ

5.5.2 ผู้เรียน

1. ก่อนจะนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ไปใช้ในการเรียนการสอนผู้เรียนควรศึกษาคู่มือการใช้ และการปฏิบัติตามขั้นตอนให้เข้าใจ หรือวิธีการขั้นตอนต่างๆ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความพร้อมในการใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ก่อนจะนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ไปใช้ในการเรียนการสอนผู้เรียนควรเตรียมอุปกรณ์ และตรวจสอบอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการใช้งาน
3. ในขณะที่เรียนผู้เรียนควรศึกษาขั้นตอน ทักษะหน่วยการเรียน และควรใช้คู่มือ เนื้อหา ในการเรียน บทเรียนคอมพิวเตอร์ประกอบ

4. กรณีการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์สำหรับผู้ที่ยังไม่เคยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มา ก่อน ควรออกแบบให้หลักเดี่ยงการใช้เมาส์ (Mouse) หรือที่ต้องใช้ทักษะมาก ๆ ควรใช้การคลิกหรือ การเลื่อนปุ่มลูกศร (Arrow Keys) หลักเดี่ยงให้ผู้เรียนพิมพ์ข้อความยาว ๆ แต่ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้ ผู้เรียนควรได้รับการอบรมการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อความคุ้นเคย

5. ผู้เรียนควรมีความรู้ และทักษะในการใช้และการแก้ปัญหาโปรแกรมบ้าง เพราะ อาจจะเกิดปัญหานในระหว่างการเรียนการสอนได้

5.5.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

1. ควรมีการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ในวิชาอื่นๆ อีกต่อไปเนื่องจาก บทเรียน คอมพิวเตอร์สามารถเพิ่มความรู้จากความรู้เดิมได้
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ที่เรียนแบบหนึ่งคนต่อหนึ่ง เครื่องกับเรียนร่วมกันต่อหนึ่งเครื่อง
3. ควรทำการศึกษาค้นคว้าถึงผลผลกระทบต่างๆ ที่ได้จากการเรียนรู้ จากบทเรียน คอมพิวเตอร์กับผู้เรียนที่มีอายุ เพศ แตกต่างกัน ควรมีการศึกษาในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องความคุ้นเคยไป ด้วย เช่น แรงจูงใจในการเรียนรู้ ความคิด วิจารณญาณในการเรียนรู้ และปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการ เรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY